

Vec C-99/24 [Chmieka]ⁱ

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

7. február 2024

Vnútroštátny súd:

Sąd Rejonowy w Koszalinie

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

31. január 2024

Žalobkyňa:

G.M.K.-Z.B.M.

Žalovaná:

S.O.

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Neodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Číslo spisu: [omissis]

U Z N E S E N I E

31. januára 2024

Sąd Rejonowy w Koszalinie w I Wydziale Cywilnym (Okresný súd Košalin, I. občianskoprávne oddelenie, Poľsko) v tomto zložení: [omissis]

v Košaline po prejednaní na neverejnom zasadnutí vo veci

žaloby, ktorú podala G.M.K.-Z.B.M. v K.

proti S.O.

o zaplatenie

rozhodol:

- 1) v zmysle článku [omissis] prerušiť konanie vo veci samej,
- 2) predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania, ako je uvedené v prílohe, ktorá tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto uznesenia.

(sudca [omissis])

NÁVRH NA ZAČATIE PREJUDICIÁLNEHO KONANIA

Vnútroštátny súd:

Sąd Rejonowy w Koszalinie (Polska) (Okresný súd Košalin, Poľsko)

v zložení: [omissis]

Číslo spisu vnútroštátneho súdu [omissis]

Účastníci konania vo veci samej a ich právni zástupcovia:

Žalobkyňa: G.M.K.-Z.B.M. w K., zastupovaná právnym poradcom [omissis].

Žalovaná: S.O., zastupovaná právnym poradcom [omissis] a advokátom [omissis]

Znenie otázok:

1. Má sa článok 66 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, vykladať v tom zmysle, že „súdne konanie začaté“ znamená podanie žaloby žalobkyňou vo veci samej, alebo aj podanie odporu žalovanou so žiadosťou o opätovné prejednanie tejto veci po jej právoplatnom skončení,

a na základe odpovede na vyššie uvedení otázku:

2. Majú sa ustanovenia kapitoly II. nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach,

alebo ustanovenia kapitoly II. nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach,

vykladať v tom zmysle, že osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte vo veci žaloby o zaplatenie odplaty za mimozmluvné užívanie nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v tomto druhom členskom štáte.

Predmet sporu vo veci samej a podstatné skutkové okolnosti

- 1 G.M.K. podala na Sąd Rejonowy w Koszalinie (Okresný súd Košalin,) 15. marca 2013 žalobu proti T., S., M. a Sz. O. o zaplatenie odplaty za mimozmluvné užívanie bytu obce, ktorý sa nachádza v Košaline (Poľská republika) po skončení nájomnej zmluvy. Žalobkyňa uviedla adresu bydliska všetkých žalovaných v Poľsku. Vo veci samej bol vydaný platobný rozkaz, ktorý prevzala jedna zo žalovaných v mene všetkých ostatných na adrese v Poľsku. Proti platobnému rozkazu nebol podaný odpor a bol uznaný za právoplatný a vykonateľný.
- 2 V podaní adresovanom súdu 7. júla 2023 S.O. podala účinne odpor proti platobnému rozkazu, ktorým sa domáha opätovného prejednanie veci a zamietnutia žaloby z 15. marca 2013. Žalovaná namieta nedostatok právomoci poľského súdu, pričom poukázala na to, že od roku 2007 má výhradné miesto bydliska v Holandskom kráľovstve a nikdy neuzavrela s obcou zmluvu o prenájme predmetného bytu.
- 3 Žalobkyňa G.M.K. tvrdí, že medzi žalovanými sú právne väzby navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o platobných nárokoch konať spoločne. Všetci žalovaní sú v príbuzenskom vzťahu a spolu bývali v byte žalobkyne. Nájomnú zmluvu na tento byt uzatvorila výhradne T.O. (matka ostatných žalovaných) v roku 1994. Nájomná zmluva bola s T.O. ukončená a v roku 2007 bolo všetkým žalovaným nariadené vysťahovanie z predmetného bytu.

Vnútroštátne právne predpisy

- 4 Článok 18 ods. 1. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (zákon z 21. júna 2001 o ochrane práv nájomníkov, o bytovom fonde obce a o zmene Občianskeho zákonníka):

Osoby, ktoré užívajú priestory bez právneho titulu sú povinné platiť náhradu každý mesiac až do uvoľnenia priestorov.

- 5 Článok 505 Kodeksu postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok):

§ 1. Proti platobnému rozkazu môže žalovaný podať odpor.

§ 2. Platobný rozkaz stráca platnosť v rozsahu, v akom bol napadnutý odporom. Odpor podaný len jedným zo spolužalovaných vo veci týkajúcej sa toho istého nároku, ktorý sa týka jedného alebo viacerých nárokov, ktorým bolo vyhovené, spôsobí, že platobný rozkaz prestane byť platný len vo vzťahu k týmto nárokom.

Právne predpisy Európskej Únie

- 6 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach:

Článok 66 ods. 1. Toto nariadenie sa uplatňuje len na konania začaté, na listiny úradne vyhotovené alebo zaregistrované ako verejné listiny a na súdne zmiery schválené alebo uzavreté od 10. januára 2015.

Článok 5 ods. 1. Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.

Článok 7. Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte: ...

[2)] vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok.

Článok 8. Osobu s bydliskom na území členského štátu možno tiež žalovať:

- 1) *ak ide o jedného z viacerých žalovaných, na súde podľa bydliska ktoréhokolvek zo žalovaných za predpokladu, že nároky sú navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne, a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach.*

Článok 24. Výlučnú právomoc majú tieto sudy členského štátu bez ohľadu na bydlisko účastníkov:

1) *v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, súdy členského štátu, v ktorom sa táto nehnuteľnosť nachádza.*

7 Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach:

Článok 3 ods. 1. Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe princípov upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.

Článok 5. Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte: ...

3) *vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok.*

Článok 6. Osobu s bydliskom na území členského štátu možno tiež žalovať:

1) *ak ide o jedného z viacerých žalovaných, na súde podľa bydliska ktoréhokoľvek zo žalovaných za predpokladu, že nároky sú navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne, a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach;*

Článok 22. Výlučnú právomoc majú tieto súdy bez ohľadu na bydlisko:

1) *v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, súdy členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza.*

Nutnosť výkladu právnych predpisov Európskej únie

8 V súčasnom štádiu súdneho konania musí Sąd Rejonowy w Koszalinie (Okresný súd Košalin) rozhodnúť o námietke žalovanej S.O. týkajúcej sa nedostatku právomoci poľského súdu. Žalobkyňa tvrdí, že poľský súd má takúto právomoc a správny výklad predpisov v tejto oblasti je dôležitý pre množstvo prípadov súvisiacich s uspokojovaním bytových potrieb obyvateľov obce. Ak bude námietka uznaná za opodstatnenú, súd žalobu obce z 15. marca 2013 zamietne a bude existovať zákonný dôvod na zastavenie exekúcie proti žalovanej.

9 Predmetom sporu je žaloba o zaplatenie odplaty za užívanie bytu obce nachádzajúceho sa v Košaline (Poľská republika) v spornom období rokov 2011 – 2012 žalovanou S.O. Žalovaná nemala v tom čase na uvedený byt žiadne právo. Pred tým, ešte ako dieťa, bývala žalovaná v spornom byte so svojou matkou, ktorá na tento byt uzavrela nájomnú zmluvu. Po tom, čo obec nájomnú zmluvu ukončila, poľský súd nariadil vystaňovanie celej rodine žalovanej. Obec tvrdí, že napriek príkazu na vystaňovanie, rodina byt neopustila. Žalovaná S.O. však

uvádza, že v roku 2007 sa natrvalo presťahovala do Holandského kráľovstva. V rámci súčasného konania bolo zistené, že v čase podania žaloby žalobkyňou dňa 15. marca 2013 a v čase, keď žalovaná podala odpor dňa 7. júla 2023, žalovaná S.O. mala bydlisko v Holandskom kráľovstve.

10 Žaloba o zaplatenie odplaty za užívanie cudzej nehnuteľnosti je občianskoprávna vec a spadá do rozsahu pôsobnosti:

- nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

- nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

11 V prvom rade sporné zostáva rozhodnutie, ktoré z týchto nariadení sa v danom prípade uplatní vzhľadom na ich časovú pôsobnosť. V zmysle článku 66 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 *ustanovenia tohto nariadenia sa vzťahujú len na súdne konania začaté... 10. januára 2015 alebo neskôr.*

12 Existujú pochybnosti, či pojem „konanie začaté“ má odkazovať na dátum podania (15. marec 2013) žaloby G.K. o zaplatenie proti žalovanej, alebo aj na dátum podania (07. júl 2023) odporu žalovanou so žiadosťou o opätovné prejednanie veci.

13 Následne podľa odpovede na prvú otázku, ktoré nariadenie sa má v danom prípade uplatňovať, si ustanovenia tohto nariadenia o právomoci vyžadujú analýzu. Ustanovenia oboch nariadení majú v tejto súvislosti rovnaké znenie.

Určenie pravidiel právomoci pre vyššie uvedenú vec vyžaduje analýzu:

14 Po prvé – článok 7 bod 2 nariadenia 1215/2012 (resp. článok 5 bod 3 nariadenia 44/2001). Je potrebné posúdiť, či bývanie v cudzom byte bez právneho titulu po skončení nájomnej zmluvy oprávňujúcej tento byt užívať – zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti.

Podľa poľského práva – na základe zákona o ochrane práv nájomníkov – bývanie v cudzom byte bez právneho titulu nezakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti. Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) v uznesení zo 7. decembra 2007 vo veci III CZP 121/07 uviedol: „Vykonané zistenia neumožňujú zaobchádzanie so zodpovednosťou s odkazom na článok 18 odstavce 1 až 3 ustawy o ochronie praw lokatorów (zákon o ochrane práv nájomníkov) ako s mimozmluvnou zodpovednosťou. Upustenie od zavinenia ako podmienky zodpovednosti v týchto ustanoveniach neumožňuje, aby skutočnosť, na ktoré sa vzťahujú ich hypotézy, boli kvalifikované ako delikty v zmysle článku 415 Kodeksu cywilnego (Občiansky zákonník) a ich subsumovanie pod iné ustanovenia Občianskeho zákonníka o deliktoch neprichádza do úvahy.

Neexistujú ani dôvody domnievať sa, že tie isté ustanovenia definujú konkrétny typ deliktu ...“.

Súdny dvor Európskej únie v rozsudku z 25. marca 2021 vo veci C-307/19 rozhodol, že rozsah pojmu „vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 zahŕňa akúkoľvek žalobu, ktorej cieľom je vyvodiť zodpovednosť žalovaného a ktorá nespadá pod „zmluvné veci“ v zmysle článku 7 bodu 1 písm. a) tohto nariadenia, t. j. že sa nezakladá na právnej povinnosti, s ktorou slobodne súhlasia jedna osoba vo vzťahu k druhej osobe (bod 83 a v ňom citovaná judikatúra).

- 15 Po druhé – článok 8 bod 1 nariadenia 1215/2012 (resp. článok 6 bod 1 nariadenia 44/2001). Je potrebné analyzovať, či proti všetkým členom rodiny, ktorí kedysi žili spolu v prenajatom byte, sú nároky navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne – a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach. Pričom – podľa poľského práva – sú za platbu zodpovedné iba osoby, ktoré skutočne užívajú byt. Neexistujú žiadne právne predpisy upravujúce spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť všetkých členov rodiny. Vo vzťahu ku každému členovi rodiny je teda možné vydať rôzne rozsudky v závislosti od zistení, či skutočne býval v spornom byte počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje žaloba. Zdá sa, že to bráni možnosti uplatnenia tohto ustanovenia ako základu právomoci vo veci samej.
- 16 Po tretie – článok 24 bod 1 nariadenia 1215/2012 (resp. článok 22 bod 1 nariadenia 44/2001). Je potrebné posúdiť, či v prípade domáhania sa zaplata odplaty za užívanie cudzieho bytu bez právneho titulu po skončení nájomnej zmluvy oprávňujúcej na užívanie tohto bytu - ide o „vecné práva k nehnuteľnosti“ alebo „prenájom nehnuteľnosti“. Zdá sa, že takýto výklad by mal byť odmietnutý vo svetle rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 3. októbra 2013, vec C-386/12.
- 17 Ak nie je možné uplatniť ktorékoľvek z vyššie uvedených ustanovení – v súlade s článkom 5 ods. 1 nariadenia 1215/2012 (resp. článkom 3 ods. 1 nariadenia 44/2001) poľské súdy nebudú mať právomoc vo veci samej, čo odôvodňuje zamietnutie žaloby z 15. marca 2013.

(sudca [*omissis*])